

Slovenska
DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

VESEL BOŽIČ
IN SREČNO
NOVO LETO ŽELI
UREDNIŠTVO IN
UPRAVA S.D.

LETNIK XLV

DECEMBER 1994

ST. 12 NO. 12

SLAVOSPEV BETLEHEMSKIH POLJAN

Sveta noč, blažena noč.....

V vsakem človeku se skriva "Betlehem", kjer se rojeva Kristus, izvor vsega življenja in ljubezni, ki daje silno moč vsem, ki so zakoreninjeni v veri.

Ta silna Kristusova moč naj nas spremlja skozi vse leto 1995, nas krepi in podpira v vseh preizkušnjah, težavah, da bomo vzdržali!

Božična voščila naj nas vse obogate z vedrostjo, spoštovanjem, zvestobo, sodelovanjem, z zavzetostjo za skupno stvar in večjo odgovornost v zasebnem, družinskem in javnem življenju!

Sestra M. Agreza

VOLITVE 1994: VELIKA ZMAGA JANEZA JANŠE IN DESNICE

IVO ŽAJDELA

Ena glavnih tem leta 1994 v Sloveniji je bilo uvajanje nove lokalne samouprave oziroma oblikovanje novih občin. Namesto 60 dosedanjih, naj bi Slovenija poslej imela 147 občin. Številka se bo seveda spreminjala, saj marsikje niso zadovoljni z načrtanimi mejami, še posebej zato, ker so prej na referendumu izrazili drugačno voljo. Ustava to seveda omogoča.

Volitve novih županov ter občinskih svetov, ki so bile 4. decembra, so poleg tega, da so pokazale trenutni politični zemljevid Slovenije, dale tudi nekaj zanimivih rezultatov. Če seštejemo glasove za vse občine dobimo prav zanimivo razmerje: stranke slovenske pomladi (SKD, SLS, SDSS, ZS) so dobile 48,11 odstotkov glasov, stranke, ki so naslednice nekdanjih komunistov (LDS, ZL, SNS, DESUS), pa 37,90 odstotkov glasov.

Primerjava z volitvami decembra 1992 je naslednja:

	1992	1994		1992	1994
SKD	14,53	18,43	LDS	23,32	17,25
SDSS	3,32	13,86	ZL	13,64	13,31
SLS	8,77	12,78	SNS	9,88	3,35
ZS	3,70	3,04	DESUS	—	3,99
	30,32	48,11		46,84	37,90

Pričakovanje, da se bo Janševa socialdemokratska stranka zelo okrepila, se je uresničilo. Presenečenje volitev sta nedvomno Združena lista (nekdanji komunisti) in Krščanski demokrati, ki so dobili veliko več glasov, kot pa je kdorkoli pričakoval. Okrepitev ZL, na račun LDS seveda, lahko še razumemo, saj so se nekdanji komunisti, borci ter "južnjaki" zatekli pod okrilje preverjenih kadrov, ki zagovarjajo staro stanje, nekaj pa so k temu pripomogle tudi afere, v katere je LDS nenehno vpletena že od začetka leta 1993, ko je zmagala na državnih volitvah in prevzela oblast. Težje pa lahko razumemo zelo dober rezultat SKD, saj se je ta stranka v zadnjem letu pogrezala v nesposobnosti njenega vodstva in sramotnem ter zelo škodljivem popuščanju bratu Drnovšku. Po vsej verjetnosti je vzrokov za to kar nekaj. Najprej neobveščena tega dela volilnega telesa, kot posledica tega pa navidezno umanjkanje alternativ. Alternative bi lahko bile tri: Podobnikova SLS, Janševa SDSS ali katera druga manjša desna stranka (Vidmarjevi Narodni demokrati, Grosova Liberalna stranka, Gošnikovi Zeleni ali Lapova Slovenska nacionalna desnica). Prav te volitve so pokazale, da so se

volilci iz prejšnjih nekaj naučili, to pa je, da nima smisla dajati glasov manjšim strankam, za katere je malo verjetno, da bodo dosegle potrebni odstotek za vstop v (v tem primeru) občinski svet. S tem so velike poraženke vse manjše stranke, razen morda Zelenih, ki so v nekaterih okoljih nabrali "normalno" število nekaj čez tri odstotke glasov. SLS je v zadnjem času nekoliko izgubila zaupanje zaradi obnašanja najožjega vrha stranke (sicer pa, ali "širši" sploh obstaja?!), ki ga sestavljajo oba brata Podobnik, Zagožen in nekoliko v ozadju (ker ni poslanec) Tit Turnšek. To je v zadnjem času v nekaj primerih reagiralo precej živčno, kar po svoje gre razumeti, saj je stranka od volitev decembra 1992 zelo zadolžena (kar je zgodba zase). Tako so na dokaj čuden način odstranili svojega tajnika Francija Feltrina; glavni vzrok za obračun z njim pa je po vsej verjetnosti ta, da je Feltrin vedno težje prenašal "vrtičkarstvo" najožjega vodstva stranke, ki ni dopustilo v svojo bližino nikogar; posledica tega pa je tudi vsakršna nedojemljivost ljudi z vrha (še enkrat, gre za tri ali štiri ljudi) za kakršnekoli temeljitejše dogovore o tesnejšem povezovanju strank slovenske pomladi (desnice oziroma desnega ostanka nekdanjega Demosa). Marsikoga pa je verjetno zmotilo nekaj potez, ki niso bile toliko na očeh. Najprej tista iz sredine septembra, ko so se klavarno končali pogovori strank slovenske pomladi z SKD, zaradi česar so te slednji napisale zelo ostro pismo, naslednji dan pa sta se Podobnik in Lap (SND) od vsebine pisma hotela ograditi, ker naj bi bilo to preveč ostro. Sporazum med strankami slovenske pomladi (seveda brez SKD) je bil nato sicer podpisan, vendar je obveljal bolj ali manj kot mrtva črka na papirju. Le v nekaj občinah so se stranke uspele dogovoriti za skupnega kandidata za župana (ta je zato seveda požel lep rezultat).

Kakšen mesec pred volitvami pa je prišlo pri vrhu SLS do povsem nerazumljive (naravnost otročje) zamere do Janeza Janše, posledica katere je bila popolna ohladitev odnosov med strankama ter prepoved objavljjanja česarkoli o Janši v Slovenskih Brazyah. Celo huje, v zadnji številki pred volitvami so te celo ponatisnile povsem deklasirano izjavo osmih izstopnikov iz Jelinčičeve SNS, ki so Janši zamerili, da jim je zato, ker so izstopili iz stranke, s katero so prišli v parlament, to poočital. Izjava je prišla v javnost slaba dva tedna pred volitvami, vendar jo je Janša že naslednji dan povsem demantiral. Brazde pa so jo nato čez devet dni z očitnim namenom ponatisnile (in to celo brez

Janševega demantija vsebine), kar je bila velika grdobja. Otročja zamera tudi zato, ker je očitno, da v SLS razumejo Janšo kot konkurenta. Seveda jim ta gesta verjetno ni prinesla nobenega volilca (na račun Janše), ampak lahko ima negativne posledice v prihodnosti. Zaradi vsega tega SLS v očeh volilcev, ki so doslej volili SKD, pač ni mogla pridobiti zaupanja.

Tretja alternativa je bil seveda Janez Janša oziroma njegova Socialdemokratska stranka. Ta se je sicer močno okrepila in postala tretja najmočnejša stranka, vendar ni pritegnila volilcev SKD. Tem volilcem očitno ime Janez Janša ni bil zadosten garant; večjo težo je pri tem očitno odigrala forma, to je ime stranke, ki lahko pri ljudeh, ki jih je komunizem toliko desetletij preganjal, upravičeno vzbuja nelagodje, če že ne nezaupanje. Tu je seveda krog mojega razmišljanja sklenjen, saj smo spet pri medijski blokadi (pomanjkanju informacij). Če bi volilci SKD imeli dovolj analiz o političnem stanju, predvsem pa o njegovem ozadju, takšnih analiz seveda, ki bi bile dovolj močno argumentirane ter s tem prepričljive, bi se kaj takega kot se je, komajda lahko zgodilo. SKD je namreč kadrovske in moralno tako zavožena stranka, da je njenih 18,43 odstotka glasov in prvo mesto med slovenskimi strankami, presenečenje s precej grenkim priokusom.

Na drugi strani je namreč prav Janševa SDSS trenutno kadrovske najmočnejša stranka. Očitno si volilci (zaradi svoje prejšnje prepričanosti?) niso vzeli niti toliko časa, da bi pogledali na primer kadrovske liste v Ljubljani, na katerih bi lahko takoj opazili, da imajo liste SDSS v primerjavi z listami SKD in SLS daleč najkvalitetnejše ljudi (podeželje tu seveda izvzemam, saj je povsem verjetno, da je tam slika obrnjena, kar je razumljivo).

Vsekakor bi sedaj moralo biti že vsakomur jasno (pišem seveda o desnici), da je Janez Janša tista oseba, ki je lahko vredna polnega zaupanja in ki edina lahko mobilizira desni prostor proti (post)komunistom. Je toliko izpostavljen, da pravzaprav nima alternative (kar je morda slabo). Marjan Podobnik se je preveč usmeril v svoj vrtiček z imenom SLS, Lojze Peterle pa je vsaj od poletja 1992 odigral tako negativno vlogo, da je (še enkrat) takšna podpora, kot jo je dobil posredno preko glasov za SKD prav zaskrbljujoča. Pa ne zaradi volilcev, ki so to stranko volili, ampak zaradi utvare, v kateri živijo. Ne le, da Peterle od poletja 1992 ni nič pozitivnega storil, da bi bili komunisti šibkejši in dalje na str. 2

**slovenska
DRŽAVA**
FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates:
\$15.00 per year
\$ 1.50 single issue
Advertising: \$.45 per agata line

Member of Multilingual Press
Association of Ontario

Member of Canadian
Multilingual Press Federation

Owned and published monthly by Slovenian National Federation of
Canada

Lastnik in izdajatelj Slovenska Narodna Zveza v Kanadi
646 Euclid Ave., Toronto, Ontario M6G 2T5

Edited by Editorial Board

Urejuje konzorcij Slovenske Države

Zastopnik:

Ludvik Jamnik
79 Watson Ave.,
Toronto, Ontario
M6S 4E2
Kanada

TELEPHONE & FAX #: (416)-766-4848

Letna naročnina: Za Kanado in ZDA \$15.00, za Argentino in Brazilijo
po dogovoru; Anglija, Avstrija, Avstralija, Francija in druge države
\$12.00 U.S. Po letalski pošti po dogovoru.

Za podpisane članke odgovarjajo pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva
naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

**VOLITVE 1994: VELIKA ZMAGA
JANEZA JANŠE IN DESNICE**

nadaljevanje s str. 1

slovenski politični prostor bolj čist (v najširšem pomenu besede), ampak je veliko pripomogel prav k odločilnemu. Sedanji volilni rezultat v prid desnice je tudi zato posledica velikanskega navora, ki ga je Janez Janša dobesedno vsak dan vlagal v boj s komunistično mafijo. Njegova naloga, vloga vsakodnevnega ostrega kritika mafijskega početja (post)komunistov, je seveda skrajno nevhvaležna vloga. Morda pa je prav ta vloga, vloga kot britev ostrega kritika, "kriva", da se ga del volilcev "boji"? Na to obnašanje ljudi, ki imajo raje "umirjene" politike, bi se dalo sklepati na primeru Milana Kučana, ki ima pri ljudeh veliko podporo prav zaradi njegove umirjenosti, ki je posledica zelo nevhvaležne situacije, v kateri se nahaja in iz katere lahko večinoma uporablja pomirjevalne tone. Peterletov primer je celo hujši, saj s svojim obnašanjem veliko prispeva k temu, da prihaja do situacij, ko je potrebna Janševa ostrina. Medtem, ko se Peterle nenehno hvali z nekakšnimi (?) dosežki svoje stranke v vladni koaliciji, Janša to koalicijo kritizira. Da o tem, kako je SKD zaradi svojih najožjih strankarskih interesov pustila na cedilu ostale stranke slovenske pomladi tako jeseni 1992 kot dve leti kasneje, sploh ne govorim.

O knjigi, ki jo je pisal Janez Janša, se je delno govorilo. Okopi, tako je naslovljena, so 18. novembra končno izšli. Mimogrede: če bi bila Peterle in Podobnik politika s širino in ki bi jima bilo kaj mar za stvar desnice, bi se predstavitev te zelo pomembne knjige udeležila. Janševa knjiga je v vseh pogledih izredno pomembna knjiga. V njej je množica podatkov, ki pomagajo razumevati slovensko politično prizorišče, tako navzven kot njegovo ozadje. Janša je zelo korenito posegel celo

v slovensko zgodovino. Zelo nazorno je prikazal razvojno pot komunistov, s čimer je pokazal, kdo so Kučanovi in Drnovškovi predniki in komu sta navezana. V Okopih je Janša tudi podrobno opisal kalvarijo njegovega očeta, ki je po koncu vojne delil usodo tisočev domobrancev, bil vržen v roško brezno, iz katerega se je uspel rešiti.

Janša v knjigi priznava in opozarja na veliko napako, ki jo je naredil Demos, ko je bil po prevzemu oblasti "omamljen" od presenečenja in okusa te oblasti, tako da je pozabil, da mora narediti nekaj pomembnih ukrepov, če želi onemogočiti oživitvev komunističnih kadrov.

Te dni bo izšla še ena podobna knjiga. Napisal jo je dr. Miha Brejc, ki je bil v začetku leta 1993 kot šef Visa (obveščevalne službe) prva žrtev Drnovškovih čistk. Brejc je sedaj v Janševi SDSS, vsaj pri meni pa obstaja trpek priokus, kje je bil (pa še marsikdo) vsaj leta 1992 in nam ni povedal, kdo je na primer Zmago Jelinčič. Če bi nam to povedal takrat, se ne bi mogla zgoditi tako odločilna diverzija z SNS, kot se je, kar je imelo za posledico, da je s krajo glasov desnici le-to občutno oziroma odločilno oslabil.

Kako je Slovenija gnila, oziroma, kako je prepletena s komunističnimi (udbovskimi) vrinjenci, najlepše kaže primer ljubljanskega javnega tožilca Tomaža Miklavčiča (sina Franca Miklavčiča, večletnega podpredsednika SKD in predsednika Svetovnega slovenskega kongresa). Ko je leta 1990 republiški javni tožilec Anton Drobnič iskal za to funkcijo primerno osebo, se mu je javil Tomaž Miklavčič. Ker je bil sin znanega podpredsednika njegove stranke, seveda niti pomislil ni, da bi lahko bilo karkoli narobe. Prvi sumljiv znak se je zgodil skoraj cela tri leta kasneje, 12. maja 1993, ko je skupina poslancev v imenu parlamentarnega odbora za nadzor nad delom tajnih služb hotela pogledati v dosjeje treh politikov (Kozinca, Siršeta in Miklavčiča), pri čemer je Miklavčič preprečil vpogled v njegov dosje. Od takrat naprej smo nekateri njegovo obnašanje opazovali z večjo pozornostjo. Letos spomladi sem dokončno izvedel, da je delal za SDV (ovadil naj bi celo svojega očeta ter še jeseni leta 1989 za SDV zbiral informacije o emigraciji), pred časom pa je Mladina to javno objavila. In kaj se je zgodilo? Popolnoma nič!

Naj za konec nekaj besed namenim še Lojzetu Peterletu. Sredi septembra je razglasil, da s prvim oktobrom odstopa s funkcije zunanjega ministra. S tem je hotel protestirati, ker je LDS za predsednika državnega zbora izvolila osovraženega "komsomolca" Jožeta Školjca. SKD pa je na tem mestu hotela svojega človeka, saj bi se s tem politični prostor vsaj nekoliko uravnovesil. V tem času je SKD ponudila kandidata za novega zunanjega ministra dr. Andreja Umeka. V LDS in ZL so ga takoj napadli, da je neprimeren. Konec septembra je Drnovškova vlada izjavila, da bo slovensko ustavo prilagodila evropskim normam, da bi se tako lažje vključevali v Evropsko zvezo. Iz ustave naj bi črtali člen, ki tujcem prepoveduje nakup slovenske zemlje. V začetku oktobra je Drnovšek podaljšal Peterletu rok za odstop do konca novembra. 10. oktobra je Peterle z italijanskim zunanjim ministrom v Ogleju sestavil tako imenovano oglejsko deklaracijo. V njej je

Italijanom ponudil marsikaj, kar je med dvema državama že rešeno z osimskim in rimskim sporazumom. Ponudil jim je predkupno pravico za neprimičnine, ki so potem, ko so tako imenovani optanti (tudi ezuli) po ukinitvi cone A in B ter določitvi državne meje odšli v Italijo, ostale v državni lasti. Slovenci so najprej molčali, ko pa so se ovedli, smo bliskovito reagirali. 28. oktobra je Peterle v državnem zboru doživel pravi plaz kritik. Tako se je zgodilo, da je svojo funkcijo zunanjega ministra neslavno končal, sam pa je (verjetno) mislil, da jo bo z oglejsko deklaracijo, na osnovi katere bi Italijani dali zeleno luč za začetek pridruževanja Slovenije Evropski zvezi, končal z uspehom. Po njem je zelo ostro (po svoje seveda upravičeno) udaril tudi Drnovšek, ki je zatem začasno sam prevzel funkcijo zunanjega ministra. Drnovšek in njegova LDS sta spretno zabrenkala na nacionalno struno, kar pa seveda samo po sebi ni nič slabega.

Sledile so povsem neuravnovešene Peterletove izjave. Na vse pretege je razlagal, da je bila oglejska deklaracija za Slovenijo koristna, saj bi le z njo dobili zeleno luč za pridruževanje EZ. Proti njegovim nerazumljivim pogledom je sledil pravi plaz ostrih kritik tako rekoč "cele Slovenije". Tudi to je eden od razlogov, zakaj je toliko glasov za njegovo SKD veliko presenečenje. Poleg tega je bila volilna kampanja SKD izredno prazna. Peterle je celo dal še dve novi neuravnovešeni izjavi. Najprej je zagrozil z gladovno stavko, ker je televizija v času predvolilnega nastopa predstavnika SKD nekje izklopila signal, teden dni pred volitvami pa se je zavzel za "vlado narodne rešitve", za katero pa ni hotel povedati, kdo naj bi jo sestavljal. Nekakšno vlado narodne rešitve imamo sedaj, ko so v njej komunisti in SKD. Očitno ni več vedel, kaj naj še "zanimivega" ponudi svojim volilcem.

Sedaj se pojavlja vprašanje, ali bodo volilni rezultati občinskih volitev kaj vplivali na volilno koalicijo na državni ravni. Po vsej verjetnosti ne, saj ima levica, ki se je letos spomladi odločno okrepila z osmimi poslanci demokratske stranke in Zelenih-ESS, v državnem zboru dovolj trdno večino, to pa bi imela kljub morebitnemu izstopu SKD iz vlade (kar je seveda malo verjetno - da bi se Peterle in njegovi naenkrat spreobrnil). Razmerje sil v državnem zboru je tako sedaj bistveno drugačno, kot je trenutno razmerje sil med desnico in levico. Novo vladno koalicijo bi lahko dale le predčasne volitve, vendar levica s svojo večino v državnem zboru tega seveda ne bo dopustila.

Mogoče še to, da je razmerje sil med levico in desnico v Ljubljanski mestni občini (kot daleč največji in najpomembnejši; občine imajo poslej bistveno manj pristojnosti, kot so jo imele doslej) približno enakovredno.

Komunisti so absolutni zmagovalci v primorskih občinah, predvsem v Kopru, Izoli, Piranu, Hrastniku, Trbovljah, Mariboru, pa tudi Novi Gorici, Velenju in še ponekod. Desnica (predvsem Janševi SDSS) se je precej okrepila na Gorenjskem in na Notranjskem, "tradicionalno" močna pa je tudi na Dolenjskem ter na štajerskem podeželju.

Ljubljana, 8.12. 1994.

ČAS NAS ŠE NI POVOZIL...

Še smo. Kremeniti po značaju. Trmasto neodvisni. Vzgojeni v svobodi. Ponosni na svoja dela. Neustrašeni v svojem prepričanju. Pol stoletja od domovine zaničevani. - Uničeni? - Nikoli. "Esetai emar", dan našega vstajenja bo prišel, je bilo geslo. - Prišel je. Zaslužnim gre plačilo.

Še ni dobro leto odkar smo se spoznali s prof. Francetom Pibernikom. Malo pred simpozijem za Balantiča in Hribovška na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani. Bil je duša tega srečanja. SAZU je zamolčana pesnika odkrito priznala. Predsednik Bernik, Paternu, Zlobec, Rebula... In to naj bi bil šele začetek! Vsi kot ena družina objemamo izgubljena sinova politično nesprejemljive preteklosti. Sanjam? Tako je bilo nekoč - kultura nad politiko. Smo res postali civilizirani kulturniki? Spravni med seboj?

Naslednje berem v JUTRU POZABLJENIH (Antologija padlih, pobitih, zamolčanih, prepovedanih, pozabljenih): FRANCE PIBERNIK, pesnik, kritik, literarni publicist in literarni zgodovinar. - Rodil se je 2. 9. 1928 v Suhadolah

pri Komendi. Diplomiral je na filozofski fakulteti v Ljubljani (slavistika) in služboval kot gimnazijski profesor.... v zadnjem času pa velja njegova posebna pozornost raziskovanju zamolčane literature... Zbornik naj bi opozoril na veliko izgubo v območju novejšega slovenskega slovstva. Visoko število padlih in pobitih katoliških besednih ustvarjalcev nas opozarja, kako hudo je bila prizadeta tista slovenska literarna usmerjenost, ki je iz predvojnega časa imela dovolj trdno umetniško tradicijo, po vojni pa ne le, da je bila na vsej črti zatirana, ostala je tudi brez najpomembnejših ustvarjalcev in brez literarnega pomladka, saj so vsi tragično končali, ne da bi mogli opraviti delo, za katerega so bili rojeni.... Zanje je bilo takorekoč izgubljenih vseh petinštirideset poveljnih let, v katerih so bili izločeni iz domače javnosti, z izjemo Franceta Balantiča, ki je živel z nami, čeravno je bil prepovedan in ga doma ni bilo mogoče tiskati.

Mnogo naših čitateljev se bo s tem člankom prvič seznanilo z delovanjem prof. Pibernika. Znano mi je, da bodo še nadalje izhajale njegove knjige z

vsebinami o naših pozabljenih, zaradi prepričanja prepovedanih literatov. Ne zamudite posegati po njih.

NOVICE IZ SLOVENIJE

Dne 22. novembra je Mohorjeva družba iz Celja na Vrhniki v Cankarjevem (predvojnem Prosvetnem) domu predstavila izbor črtic in novel zamolčanega pisatelja Franceta Kunstlja pod naslovom **LUČ NA MOJEM PRAGU**. Ta dan si je založba izbrala zato, ker je prav na ta dan minilo 80 let od pisateljevega rojstva na Vrhniki, žal pa bo drugo leto že 50 let od njegove smrti, saj je končal v taborišču Teharje. Knjiga prinaša najznačilnejše Kunstljeve prozne stvaritve, ki so bile prvič natisnjene v Buenos Airesu 1975 pod naslovom **BUTARA** in jih je uredil dr. Tine Debeljak. Novih je nekaj doslej neznanih črtic. Knjigi pa je dodana spremna beseda o pisatelju izpod peresa prof. Franceta Pibernika. Kot posebnost je treba omeniti številne dokumentarne dalje na str. 4

The Premier of Ontario / Le Premier ministre de l'Ontario

Legislative Building / Queen's Park / Toronto, Ontario / M7A 1A1 / Hôtel du gouvernement / Queen's Park / Toronto (Ontario) / M7A 1A1

During this festive season, we have much to celebrate in Ontario.

Our economy is booming again. More and more people are going back to work - 1,500 new jobs were filled every day in November. Yes, there is more to be done, but it is clear that the tide has turned.

One important reason for our strong recovery is the new partnerships the people of Ontario have been willing to form with each other. Business has come together with labour and government. People across the province have put aside their differences to work for the good of their families and their local communities. I believe there is a renewed understanding of the need to share and to make the most of what we have.

Even with all the advances we have made, some of our neighbours still need our help. If you can, please give generously to people you know to be experiencing some difficulties in your community over the holidays. Even a small donation can make a big difference.

When I travel outside of our province I am always reminded how truly blessed we are in Ontario. We are known around the world for our great natural resources. But it is the people of our province that make this such a wonderful place to live and work.

My wife Arlene and I would like to extend the best wishes of the season to you and your family. May each of us enjoy a happy, healthy and prosperous New Year.

Canada Committee for the International Year of The Family 1994 / Comité canadien de l'Année internationale de la famille

PRESS COMMUNIQUE

INTERNATIONAL YEAR OF THE FAMILY ENDS DECEMBER 31, 1994 !

WHERE DO WE GO FROM HERE ?

"...OUR GREATEST CHALLENGE WILL BE TO CONTINUE THIS WORK AFTER THE YEAR IS OVER"

Rt. Hon. Jean Chrétien, Address to the International Year of the Family Closing Conference, Montreal, October 12, 1994.

The Canada Committee for the International Year of the Family 1994 needs the help of the media to conclude this Year's debate by challenging both the public and private sector on what concrete commitments should be made after 1994 to ensure that Canadian families are safeguarded and supported within our national political framework. How do we ensure as a society that families are viewed as a top priority and considered prior to decision making in our government legislation, educational systems, private sector orientations and community planning ?

The Committee thanks the media for their tremendous support to date in bringing national focus, reflection and dialogue about this important issue.

WHAT HAS BEEN ACHIEVED THROUGH THE IYF

Across Canada, governments, thousands of communities, businesses and organizations from all sectors of society have participated in promoting the importance of families as essential to the socio-economic development of Canada.

National public awareness has been raised and the process of reflection and dialogue about issues facing families has begun to take root. Already, there is discussion of renewal and recommitment to families as imperative to the health of the nation.

A NATIONAL COMMITMENT

1994 is only the beginning of a long-term process required for systemic and attitudinal changes in legislation, business practices and societal values. Ensuring that Canada recognizes the family as the most precious unit of society warranting the widest possible support and assistance remains a societal responsibility.

Economic and social development are often viewed separately when in fact one cannot be achieved without the other. A national commitment to a healthy future depends on ensuring families have the environments that support them in fulfilling their essential responsibilities as providers, caregivers, nurturers, educators and where cultural values are learned.

Healthy families create healthy communities, societies and nations. Harmonizing the many policies and decisions that impact on families requires knowledge, vision, and coordination from all levels of government, business and society in general.

WHAT IS OUR VISION FOR FAMILIES IN THE FUTURE ?

The Canada Committee IYF invites the media to conclude the Year with a reflection overview during the holiday season celebrating the family in Canada. We also request that you seek out editorial and/or public opinion on the following:

- What did individual communities do to celebrate the Year ?
- Did the Year raise public awareness and did it make a difference ?
- Do these International Years meet their purposes ?
- Do Canadians want to renew their commitment to families as an essential societal value in the next millennium? Where should Canada go from here ?

OFFICE OF THE OPPOSITION / LE BUREAU DE L'OPPOSITION

BUREAU DE L'OPPOSITION / CHIEF DE PARTI LIBERAL DE L'ONTARIO

December, 1994

Season's Greetings. On behalf of the Ontario Liberal Caucus, I am pleased to extend our warmest best wishes to the staff and readers of SLOVENSKA DRŽAVA.

This festive season is a time to reflect with gratitude on the many blessings we enjoy and to give of ourselves to others.

As our thoughts turn to celebrating, it is our hope that the holidays will fill our lives and the lives of our loved ones with the spirit of peace and joy.

May I express every good wish for a Happy Holiday and Prosperous New Year for all.

Yours truly,

Lyn McLeod / Ontario Liberal Leader

Room 223 / Legislature Building / Toronto, Ontario / M7A 1A1 / 416-325-7155 / Bureau 223 / Édifice de l'Assemblée législative / Toronto (Ontario) / M7A 1A1 / This paper contains recycled materials. / Ce papier contient des fibres recyclées

LYN McLEOD, M.P.P. / Fort William / Leader of the Ontario Liberal Party / Queen's Park

Season's Greetings / and Best Wishes for the Coming Year

Joyeuses Fêtes / Bonne et Heureuse Année

Lyn & Neil McLeod and Family

- Within Economic and Social Policy Reforms, where is the fundamental commitment to families? We invite the media to explore this by reviewing the discussion paper Improving Social Security in Canada, curiously a family perspective is absent from the discussion.
- All International Years have had some form of legacy - what will the IYF legacy be, and who should ensure this national leadership role ?
- Are Canadians willing to pay to ensure that family policy research and education is a priority in Canadian society at all levels of Government ?
- In Canada, similar to environmental impact assessments, should we implement "family impact assessments" prior to developing public and business policy ?

The following publications are available to assist the media in preparing editorials, features and programs. Call 1-800-567-0030, to obtain your copies.

Canadian Families (Overview of what the Canadian family looks like);

The State of the Family in Canada - Angus Reid Study (Canadian public opinion);

The Work and Family Challenge: Issues and Options;

The Need for a Policy on the Family in Municipal Governments;

Public Service Announcements;

For more information call Claudia Lemieux, Director Communications, Canada Committee International Year of Family 1994, (613) 230-7556 or The Vanier Institute of the Family (613) 722-4007.

December 8, 1994

ČAS NAS ŠE NI POVOZIL...
nadaljevanje s str. 2

fotografije iz Kunstljevega življenja, prvič pa je tu objavljena fotografija taborišča Teharje in fotografija vračanja domobrancev in civilistov iz Vetrinja na Gorenjsko.

Hkrati je bil predstavljen izbor pesmi vrhniškega rojaka in Kunstljevega prijatelja Jožeta Cukale pod naslovom **NAJ SE TE S PESMIJO DOTIKAM**. Pesnik Jože Cukale trenutno deluje kot misijonar v Bangladešu, prihodnje leto pa bo slavil svoj 80. rojstni dan. Pesmi je izbral in jim spremno besedo napisal pesnik in publicist Ciril Bergles; antologija pa je bogato opremljena z barvnimi slikovnimi prilogami Jožeta Cukaleta, tako da so nam hkrati predstavlja tudi kot slikar. Knjigo je prav tako izdala Mohorjeva družba. Tako ta založba skuša priklicati v slovensko literarno javnost doslej zamolčane in prepovedane avtorje.

KAREL MAUSER

26. novembra so na Vidmu v Dobropolju pripravili spominsko slovesnost v čast pisatelju Karlu Mauserju. To je bil zagotovo prvi tak večer, ki je bil posvečen Mauserju v domovini, kajti tudi Mauser, in še posebej on je sodil med prepovedane pisatelje. Prireditev so domačini pripravili ob 30-letnici natisa romana **LJUDJE POD BIČEM**, ki se v pomembnem delu odvija ravno v Dobropolju oziroma v Zdenski vasi in na Turjaku. Mauser je med vojno počitnice preživljal v Zdenski vasi, preživel Turjak in kočevske zapore, doživetja pa vpletel v roman **LJUDJE POD BIČEM** - zato je bil večer ravno v Dobropolju. Seveda je ob tem treba dodati, da so pred časom na Vidmu ob cerkvi postavili spomenik 300 zamolčanim žrtvam 2. svetovne vojne in revolucije.

Prireditev se je odvijala v znanem Jakličevem domu. Uvodno predavanje o zamolčani literaturi je imel književnik prof. France Pibernik, v programu pa so si sledile recitacije iz Mauserjeve poezije in iz njegove proze. Posebno pozornost so pritegnili nekateri dramatisirani prizori iz Mauserjevih proznih del, zlasti prepričljivo je bil odigran prizor iz romana **LJUDJE POD BIČEM**. Ves program je pripravila prof. Ema Sevšek, zavzeto pa izvedli domači srednješolci, gojenci škofijske gimnazije v Želimljah. Spored sta dopolnjevala mladinski cerkveni zbor in mladi dobropoljski oktet. Da je bil Mauserjev spominski večer res odlično organiziran in izveden, je pričala polna dvorana domačinov, ki so v zbrani tišini spremljali program. Največji vtis je na gledalca napravila neposrednost in ganljiva prisrčnost, ki jo lahko doživiš samo v tako izjemnem kraju, kot je Videm v Dobropolju.

NOVICE IZ TORONTA

Poslali so nam na ogled knjigo Nade Matičič **POZNI ČAS LJUBEZNI**. Je pretresljiva zgodba o ljubezni v zrelih letih. Zgodbi se po naključju in ne uspe. Roman je napisan lirično brez sentimentalnosti, s pristinimi čustvi in utečenim proznim peresom. Pisateljica ustvarja v Ljubljani. Njeni romani: *Gozd onkraj hriba*, *Ljudje z rdečim nebom*, *Daj mi roko*, *Veronika*, *Mojih pet bičev*, *Balada o boru*, *Labirint*, *Končnost*, *Moja hoja z očetom* in *Portret gospe Marije*. Številne njene črtice so objavljene v reviji *Sodobnost*. - Priporočamo.

Od 3. novembra do 2. januarja razstavlja York Artists Guild dela lokalnih umetnikov. Med njimi sta tudi dve naši priznani umetnici Karla Merhar z dvema pasteloma *Utrip časov (Timesbeat)* in *Tihožitje (Still Life)* ter Nežka Petek-Škulj z dvema slikama v olju: *Country Impressions* in *Impressions*. - Razstavo priporočamo. (City of York Municipal Building, 2700 Eglinton Avenue West, Toronto.)

Opozarjamo tudi na drugo izdajo Prvega dela Kosove (Jeločnikove) knjige *Stalinistična Revolucija na Slovenskem*, ki je pred kratkim izšla. Mnogi so povpraševali po njej, ko so pred leti kupovali drugi del. Naročite, dokler je še na zalogi.

S.Z.Š.

POSVET: SLOVENCIM IN DRŽAVI

V prvi polovici novembra so SAZU, Slovenska matica, Filozofska fakulteta in Institut za novejšo zgodovino organizirali znanstveni posvet z gornjo temo. Posveta so se udeležili vsi važni izvedenci slovenske zgodovine - od Ustoličenja pa do danes: dr. Bogo Grafenauer, dr. Janko Pleterški, dr. Janko Prunk, dr. Augustin Malle, prof. dr. Vasilij Melik, dr. Tine Hribar, dr. Božo Repeja...itd.

Na pobudo prof. Petra Vodopivca je Akademija povabila na simpozij tudi dva ameriška Slovenca, dr. Carole Rogel in dr. Bogdana Novaka, prof.

emeritusa na Univerzi v Toledo, Ohio.

Profesor dr. Novak je po dr. Peter Vodopivčevem uvodu in predstavitvi začel razvijati o genezi slovenske državne ideje, o ideji dr. Lamberta Ehrlicha o slovenski državi in o Ehrlichovem učencu dr. Cirilu Žebotu, ki je ustanovil Akcijski odbor za zedinjeno in suvereno slovensko državo ter delal za uresničenje te ideje, ki je med slušatelji povzročila veliko zanimanja, saj je bila za mnoge nekaj novega. Po časopisu *Ameriška domovina* objavljamo komentar, ki ga je tam zapisal N-n

Orisal je delo po 1955, ko je Slovensko državno gibanje v Združenih državah nadaljevalo z delom Akcijskega odbora. Omenil je tudi druga društva in časopise, ki so širili idejo slovenske države: *Časopis Slovenska država (Chicago, Toronto)*, ki je širil svoj program že s svojim naslovom, nato *Smer v slovensko državo* ter *Sij slovenske svobode*, ki sta oba izhajala v Argentini. Po predavanju je sledila živahna in zanimiva debata.

Zanimivo je, da je zgoraj omenjeni referat dr. Novaka na znanstvenem posvetu povzročil mnogo pozornosti med udeleženci. O tem sta poročala Slovenec in Delo. Zadnje je dne 12. novembra 1994 med drugim zapisalo:

»Po mnenju mnogih na posvetu je precej novega v svojem referatu podal Bogdan Novak. ... Predstavil je genezo slovenske državne ideje med emigracijo. 'Ideja slovenske države se je porodila po razpadu Jugoslavije in oklicu hrvaške države, ko so bile vse zveze med Dravsko banovino in Beogradom pretrgane, Slovenija pa razdeljena', je začel Novak in nadaljeval, da je začetek ideje povezan z dr. Lampertom Ehrlichom, p. Kazi-

mirjem Zakrajškom in dr. Cirilom Žebotom. Tako je Ehrlich konec aprila 1941 tedaj že bivšemu banu Natlačenu svetoval, naj sestavi ilegalno slovensko vlado za vso (razkosano) Slovenijo, a le-ta je predlog po pogovorih z drugimi tedanjimi voditelji zavrnil. Toda ideja o Sloveniji se je v novi obliki pojavila nekoliko mesecev pozneje: ameriškemu državljanu, frančiškanku Zakrajšku je dr. Natlačen (pri odhodu v Ameriko) naročil, naj si pri ameriški vladi prizadeva doseči podporo za to, da bi po vojni Slovenija postala enotna država. ... Srbi v ZDA so pozneje to zamisel napadli in Zakrajšek je po nasvetu dr. Mihe Kreka utihnil.

V nadaljevanju je Bogdan Novak orisal nova prizadevanja emigrantskih politikov za ohranitev celovite Slovenije ... posebej pa je osvetlil dejavnost C. Žebota, ki je v začetku 1946 ustanovil Akcijski odbor za zedinjeno in suvereno slovensko državo, v kateri bi bile vse slovenske dežele, ki so jih po prvi vojni zasedli tujci. ... Uveljavljanju Žebotovega predloga pa je nasprotoval dr. Krek, češ da bi vztrajanje pri takšni ideji oslabilo pozicije Jugoslavije (pri mirovni pogajanjih).« N-n

"KARMEL V PRIPRAVI"

V

MIRNI PEČI

Darove lahko pošljete na sledeče naslove:

Ob stari državni cesti, vzhodno od Mirne peči proti Novemu mestu, ali točneje v ROGOVILI št. 1, so v polnem teku priprave za novi KARMEL. Tozadevno dovoljenje so sestre karmeličanke dobile v minulem letu, v oktobru. S to odločitvijo pa se sestre karmeličanke - zaenkrat samo še tri - soočajo z velikimi stroški, ki jih pa same ne zmorejo. Obračajo se zato na vse Mirnopočane in druge iz okoliških fara, ki žive v Kanadi, Združenih državah Amerike in Evropi s prošnjo, da jim pri tem delu pomagamo.

Prepričani smo, da bo KARMEL za mirnopoško in okoliške fare, za vso Dolenjsko, pravo duhovno prerobenje, zato karmeličanke velikodušno podprimo.

Sestra M. Agneza Saje
Karmeličanke
Rogovila 1,
68216 Mirna peč,
Slovenija

Ela Miklavc- Almassy
84 Laurie Cresc.
Owen Sound, Ont.
N4K 6C3
Canada

Ga. Mara Osredkar
16 Glen Murray Dr.
Toronto, Ont.
M8Y 3H3
Canada

M. RIBIČIČEVA "ISKANJA"

Mitja Ribičič je za svojo 75.letnico dovolil Primorskemu dnevniku na strani nedeljskih tem priobčiti odlomek svoje nameravane izdaje brošure "Iskanja". M. Ribičič opisuje dramatične slovenske poveljne dogodke, zlasti dogajanja takoj po koncu druge svetovne vojne in o razlogih zanj.

Važna je njegova trditev, da je Tito zapovedal uničenje slovenskega in hrvaškega domobranstva ter jugoslovanskega četništva.

Ko razčlenjuje nevarnost spopada med Titovo vojsko in angloameriški silami junija 1945, navaja oceno vojaškega položaja v Julijski krajini, isto po poročilih G. Macmillana in poveljnika maršala Aleksandra. Aleksander se ni strinjal z Churchillovim predlogom, da bi napadli Jugoslavijo, iste pa ni izključeval. Za to odločitev je Aleksander zahteval 11 divizij. (Churchill se ni ogreval za napad na Titovino; Tita je po njegovem tajnim odletu v Moskvo odpisal in vso vojaško in politično akcijo usredotočil, kako rešiti Italijo pred nastopajočim komunizmom. - Op. Erne.)

M. Ribičič zatrjuje med drugim: "Aleksander je tarnal, kaj napraviti z milijonsko armado nemških ujetnikov. Po poročilu poveljstva 5. britanskega korpusa - 13. 5. 1945 - je ta imel na Koroškem po splošni vdaji od Celovca do Beljaka pol milijona ujetnikov in beguncev, hrane pa samo za dva dni. Poveljstvo ni bilo zainteresirano za prihod novega navala 200 tisoč nemških vojakov in prav tako toliko beguncev. Njegov interes je bil, da pošlje ujetnike nazaj v Jugoslavijo. Kljub vsem težavam in pomislekom se je poveljnik zahodne zavezniške vojske resno pripravil na vojaški spopad z Jugoslavijo. To dokazujejo tudi priprave za ustanovitev posebnega koncentracijskega taborišča za Jugoslovane, ki bi jih ob spopadu zajeli. Že v naprej so bili pripravljene sezname ljudi, ki bi jih v začetku vojne internirali. To bi se zgodilo, ko bi vstopila v veljavo šifra "Everest". Ko je Roosevelt W. Churchill ugovarjal, da bi za vojaške operacije morali dobiti povod, mu je ta odgovoril: "Povod že

imamo, ker se Jugoslovanska vojska noče umakniti na stare meje. Seveda se je spopada z Zahodom bal tudi Tito. Tako Ribičič.

(Ribičič v odlomku "Iskanja" ne omenja zgodovinske resnice o sporazumu med zavezniškim poveljstvom in Titom o predaji slovenskih in hrvaških domobrancev ter četnikov pod pogojem, da se Titove čete umaknejo s Koroškega na stare meje. - Op. Erne.)

Zgodovinsko važna je naslednja Ribičičeva trditev: "Odločitev o surovem ravnanju z zajetimi in vrnjenimi kvizlingi je bila verjetno sprejeta v Zagrebu na strogo zaupnem vojaškem posvetovanju Tita s poveljniki starih armad na podlagi vojaške ocene razmerja sil in vojaških ukrepov. Nemške ujetnike in pretezni del kvizlinških enot so začeli potem premeščati v zaledje proti Bosni; del so brezobzirno fizično uničili."

Ribičič makiavelistično zagovarja te zločine s tem, da so podobno brezobzirno ravnali z ujetniki tudi v drugih državah. Tako so ravnali tudi Sovjeti z ruskimi kvizlingi in drugimi, pa tudi na zahodu so podobno ravnali z nemškimi kvizlingi, ki so množično umirali v 4. zavezniških taboriščih brez zdravil in zadostne hrane.

Ribičič se je v svojih "Iskanjih" približal resnici: "Kakšna je bila pri tem odgovornost slovenskega vojaškega in političnega vodstva? Dvomimo, da bi imelo slovensko vodstvo takrat v orisanih znanih jim razmerah poseben interes, da bi se uprlo tej Titovi odločitvi. Sicer pa lahko z vso gotovostjo trdimo, da so bili takratni Titovi ukazi take vojaške narave, da o njih vrhovni poveljnik ni niti hotel, niti mogel spraševati za mišljenje in soglasje zvezna in republiška vodstva. Če pa je bil posameznik iz slovenske partije ali vojske v nameravani odločitvi obvešččen, se je verjetno odzval." (Ribičič zanesljivo ve, kateri Slovenci so odobrvali Titovo odločitev. Zakaj jih ne imenuje, vsaj pokojne, če se ne upa navesti še danes živih krvolokov. Op. pisca.)

Neresna je Ribičičeva trditev, da t.zv. kolaboracija

z okupatorjem ni bila izogibna. Spomni naj se pokoljev 1.200 uglednih Slovencev pred nastopom Vaških straž. Naj vpraša Čučka, kako je Kidrič 8. 9. 1943 v Novem mestu zavrnil vsako sodelovanje z VS proti Nemcem in zahteval od V. Rupnika predajo in razorožitev VS. (Op. pisca.)

Neresna je Ribičičeva trditev, da je "razumna jugoslovanska diplomatska aktivnost prispevala k temu, da je načrt za angleški prodor skozi postojnska in morda tudi ljubljanska vrata ni bil uresničen." Dejansko je to preprečil Stalin, ko je Titu zapovedal, da naj se jugoslovanske brigade umaknejo iz Trsta.

K množičnim likvidacijam Ribičič pravi naslednje: "Likvidacije in vsi izredni ukrepi in nervoza prvi mesec po osvoboditvi so se pokazali kot nekaj nepotrebne, nepremišljenega, kot histerično in brezglavo nasilje."

Ribičič o OZNI in KNOJU: "Vsega, kar sta počejala Ozna in Knoj danes ni treba togo braniti, čeprav sta po svojem sestavu bili slovenski. Zgodovinar Jože Pirjevec je zapisal, da je bila Ozna stalinistična. O Ozni v Jugoslaviji in tudi odseku za zaščito naroda v Sloveniji, bi lahko našli značilnosti, ki govore v prid Pirjevčevi označitvi. V Zvezi in v republikah je bila Ozna povezana samo preko šefa z vodstvom stranke z vlado. Res je posnemala sovjetske vzore, ni pa bila, kot trdijo mnogi, enostavna transmisija sovjetske politike ali NKDVD-ja. (Ribičič v do sedaj objavljenem odlomku še ni načel problema golotoške žaloigre, kjer je Ozna likvidirala od 11. tisoč priprtih na stotine žrtev iz vseh jugoslovanskih narodnostih.)

Ob zaključku navajam naslednjo Ribičičevo mnenje: "Med slovensko VOS in Ozno obstaja temeljna razlika. VOS je bilo sredstvo marodno osvobodilnega boja, Ozna pa orodje državne oblasti."

Pred zgodovino bosta obe ostali zločinski organizaciji.

Erne

PISMA BRALCEV

"Slovenci smo za politiko nezreli" Dr. Anton Trstenjak, 7.V.94.

Razhajam se v zadevah državljske vojne. Bojim se, da bodo netočnosti, sprenevedanja, "pričevanja" brez prič precej zavrli proces sprave. Za škofa Rožmana je netočno, da je on "odobril" domobranstvo. Ko so ga Nemci vprašali za mnenje, je Rožman podal ugodno mnenje o gen. Rupniku, bodočemu predsedniku Ljubljanske pokrajine. Za ustanovitev domobranstva je pri Nemcih interveniral predvsem dr. Šmajd, politik v bivši SLS.

Podatki o odposlancih (kdo, kdaj?) poslanih v Maribor k škofu Tomažiču, da se naj ustanovi domobranstvo, zvane neverjetno. Na Štajerskem niso imeli toliko neredov, terorja, še najmanj NOB, ki bi terjala posebne varnostne mere. Med drugim so Nemci imeli na Štajerskem 6.000 brambovcv domačinov. S stavkom "Na Štajerskem se nismo med seboj pobijali..." Trstenjak nakazuje, da je to bil slučaj v Ljubljanski pokrajini (torej sta obe strani enako krivi, o. p.). Manjka bistveni podatek, da so v Ljubljanski pokrajini, do narodne vstaje, julija 1942 pobijali samo levičarji in to množično! Tu, torej, leži vsa krivda za tragedijo in to bi moral biti glavni predmet sprave!

Narod, niti škof nista bila skregana z OF in NOB. Nasprotovanje je veljalo terorju, ki so ga te organizacije pod pretvezo OF, NOB izvrševale nad lastnim narodom. Izgovor, da je večina partizanov bilo krščanskih fantov, je prazen, irelevanten. Prvič je to komaj resnica; med partizani so komunisti, kandidati za partijo, knojevci imeli večino. Ne glede na to, je čisto vseeno, ako te muči kristjan, "dober" fant ali pa prepričan komunist. Partizani, OF, levičarji ali "dobri" kristjani so, radi ali neradi, dejansko doprinesli k uspehu revolucije, sistema, ki ga danes vsi obsojamo. Mogli so imeti drugačne namene. Ljudje se ne sodijo po namenih, pač pa po dejanjih. Formalno OF ni bila komunistična, toda 90% njenega dela je bilo obveščati KPS o domačih nasprotnikih. Posledica so bile likvidacije. Leta

1945, so lokalni OF o ujetih domobrancih svetovali likvidacije. Šlo je tako daleč, da so odborniki OF šli v taborišča smrti in sami vzeli v obdelavo domače fante. In končno je OF organizirala še poboj onih redkih mladoletnikov, ki so bili izpuščeni....

Očitek, da so domobranci zapirali in predali Nemcem terence, je točen. Njihov argument je, kaj napraviti z nasprotnikom, ki ti streže po življenju. Del domobrantskih zapornikov je ostal v Ljubljani in so bili v večini sredi Aprila izpuščeni. Večina teren, partizanke, pa so bile poslani v taborišče Dob. Imele so toliko hrane, da so jo dajale nemškim stražam. Bile so spuščene sredi aprila 45. Po drugi strani je znano, da partizani zlepa niso pustili zajetega nasprotnika živega. Se slabše! Omenjeni Dušan Ahac Pirjevec (opisal Javoršek!) je v partizanskem taborišču žgal staro ženico do smrti in župniku Raztresenu je pred ubojem, golemu z razbito steklenico v hrbet zarezal srp in kladivo.... Levi tabor se enostavno noče soočiti s silnim gorjem, ki so ga povzročili; svojo vest si skušajo olajšati s pretiranim povzdigovanjem obrobne NOB in blatenjem, obrekovanjem nasprotnikov. Domobranci in Vaške straže so predstavljali, s prisego vred, legitimno dovoljeno samoobrambo iz štirih vidikov: a.-veljavni jugoslovanski zakoni, b.-samoobramba, c.-prisila, d.- haška konvencija.

Hipoteza, da bi brez domobrancev bilo 12.000 žrtev manj, je dvomljiva. Brez domobrancev bi od sept 1943 do aprila 1945 padli tisoči. Ivan Maček je imel pripravljeno listo 25.000. Na Štajerskem in na Primorskem, kjer je bilo partizanov, "NOB", odpora revoluciji malo, so po vojni ravno tako padli tisoči.

Zanimiv je stavek "OF je imela za poveljnike tujce - komuniste in domobranci za poveljnike okupatorje nemške generale". Pisec s tem hoče ustvariti med obema taboroma neko simetrijo. Ker pa je znano, da so slovenski komunisti obvladali Slovenijo vse do vkorakanja divizij JLA aprila 1945, ta mala laž levi tabor ne prizadene. Pri domobrancih pa se

pretirava, da so jih vodili nemški generali, v resnici je bil glavni zvezni nemški oficir (Schumacher) pri domobrancih samo major. In še ta je padel, baje ubit od domobrancev. Trstenjak, kot vsi iz levega tabora, pogosto omenja, brez dokazov, redke grozovitosti posameznih domobrancev. Le mimogrede pa so množična mučenja, likvidacije označene le kot "napake" levega tabora.

Trstenjak v članku potrjuje mojo informacijo, da je bil naklonjen OF. Nekomunist je rad ali nerad doprinesel svoj delež k zmagi, sedaj, propadlega režima. V emigraciji smo se čudili, da je bil član komisije, ki je prišla na Koroško z namenom, da zaprejo ali preselijo Mohorjevo... Iz gornjih vidikov trpi objektivnost....

Dr. Peter Urbanc.

Prilagam ček za \$ 50.00 za naročnino SLOVENSKE DRŽAVE.

Z veseljem pričakujem vsak izvod SLOVENSKE DRŽAVE, saj ima toliko zanimivih in aktualnih tem, ki jih v drugih časopisih ne najdem.

Štejem se srečnega, da sem osebno poznal našega velikega mentorja Ehrlicha, ko smo ga srečavali v izbi.

Kje so časi, ko smo ga z odprtimi usti in očmi poslušali, čeprav v svoji mladi naivnosti nismo razumeli globine njegovih besedi.

Upam, da bo SLOVENSKA DRŽAVA še dolgo budila slovenski duh in posredovala bralcem - pravo pot k res demokratični državi, katere člani smo tudi mi, čeprav s silo odrezani od domovine ob času našega križevega pota.

Želim Tebi in vsem sodelavcem še mnogo uspehov, za praznike pa miru, sreče in zdravja v novem letu!

T.K.

PRI KORENINAH SLOVENSKEGA LJUDSKEGA ŽIVLJENJA

Stenski koledar DUŠNI OBRAZI SLOVENSKE KRAJINE 1995 je nekaj posebnega. Njegov avtor Andrej Žigon, na Notranjskem znani pevec, filozof, vernik, fotograf, bard, vagabund, je z močno intuitivno silo v svoj fotografski objektiv ujel že skoraj popolnoma pozabljene izvornosti Slovenije. Na trinajstih barvnih listih velikega formata (33,4 x 49 cm) se razkriva razgled na osnovnice slovenskega bivanja. V izvornih motivih se zalesketa sredi potrošniških in politikantskih postoritev preveč pozabljeno. Odkrivamo zakrite motive prelestnih lepot Slovenije od ožje Žigonove domovine v Logatcu vse do simboličnega jedra slovenske duhovnosti, Prešernovega spomenika pri Tromostovju v Ljubljani. Razgled pa se istočasno odpira na pozabljene Slovence v od vseh združenih politikov POZABLJENE SLOVENIJE: na vaške posebneže, bolne in lačne Slovence, kmete in kmetice v odročnih dolinicah ob kupu drv za bodočo zimo, ki bo morda ostra in za marsikoga neprizanesljiva. Nahajamo se na samotnih stezah in na odročnih stranpoteh. In vendar veje iz novega stenskega koledarja srečna radost. Skozi vse slike se preliva veselje do življenja sredi čudežne domače pristnosti. Spremljajo nas nasmejani otroški obrazi, starci in starke dihajo sproščeno, še na smrt bolni se je nasmehnil. Sveže dišijo domača jabolka.

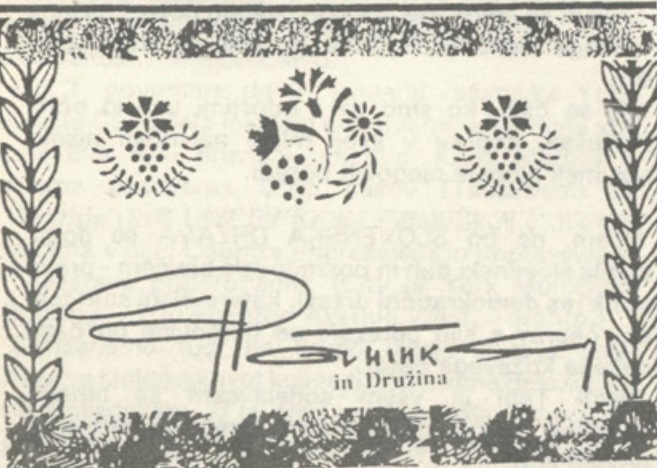
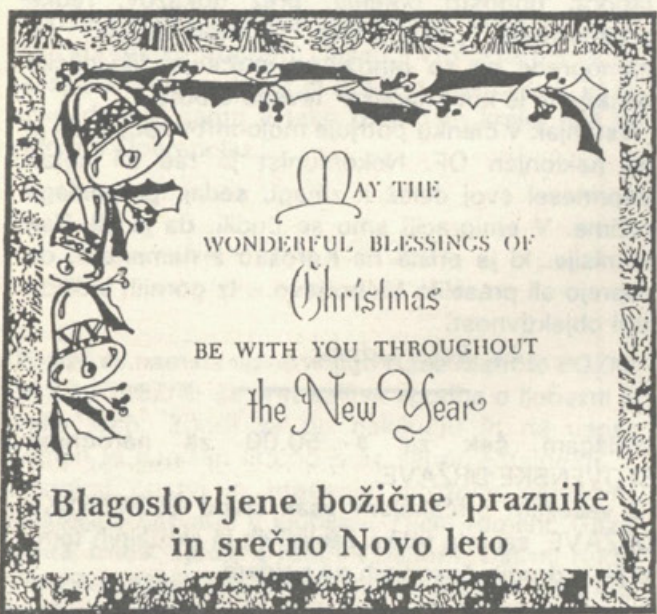
Čez **DUŠNE OBRAZE SLOVENSKE KRAJINE SE NAMREČ RAZLIVA BOŽJA SVETLOBA VEČNEGA UPANJA**. Vse to in še več je dodatno polepšano z verzi in citati iz domačega (Prešeren, Gradnik) in svetovnega pesništva in utemeljeno z izreki iz Svetega pisma. Marsikateri posebni verz je prispeval tudi sam Andrej Žigon, avtor več pesniških zbirk.

Celotni izkupiček od prodaje omenjenega stenskega koledarja je namenjen boju proti zasvojenosti slovenske mladine z mamili, za katero med drugim skrbita Slovenska Karitas in Skupnost srečanje.

Stenski koledar, ki ga je oblikoval Matjaž Žnidaršič, je založila logaška družba NAKLO.

Vabimo vas, da **KOLEDAR** naročite. Razveselil bo vaše oči, hkrati pa boste naredili dobro delo, pomagali boste najbolj izgubljenim. Cena **KOLEDARJA** je 9 nemških mark. Naročite ga lahko na naslov: **NAKLO, Notranjska 14, 61370 LOGATEC, SLOVENIJA**.

Lev Detela.

KNJIGE

Kanadski Slovenec pripoveduje o časih vojske

Anthony Ambrozic: Flood shallow, my valley

V Torontu, v Kanadi, je izšla zanimiva knjiga, ki govori o naši polpretekli zgodovini. Napisal jo je Anthony Ambrozic. Že po zunanjem videzu vzbudi pozornost: lepa vezava, izredno pregleden tisk, dober papir. Pisana v angleščini se mi zdo močno primerna za naše rojake na severu kot darilo za njihove angleško govoreče prijatelje ali za mlade ljudi, ki so sicer našega rodu, a ne znajo več slovensko. Saj zadnja poglavja tega noveliranega prikaza vojnih dogodkov prodorno prikazujejo brezvestnost in prevaro angleških vojaških oblast, ki so izročale domobrance in druge begunce titovskemu vojaštvu. Res je sicer grof Tolstoj dogodke že izčrpno opisal in vsak, ki ga zadeva zanima, lahko tam preveri, kako so zapadni zavezniki, pričakovani z vsem zaupanjem od beguncev, verolomno in hladnokrvno odpravili predajo tisočev v gotovo smrt. A danes večinoma ljudje daljših knjig malo berejo, pa bo knjižica „Flood shallow, my valley“ lažje dostopna povprečnemu bralcu angleškega jezika.

Povest, ki jo omenjeno delo prikazuje, poteka v raznih razdobjih. Začenja pripovedovanje že na novem kontinentu v karibskem morju trideset let po koncu vojne. Stane, nekdanji vojak in zdaj očitno dobro stoječ Severni Amerikaneec, išče in najde nekdanjega angleškega častnika, ki se je spremenil v dvomilijevca trgovca s srebrom, in se vozi s staro barko po tropskem morju. Nastavi mu na ladjo razstrelilni strojek, da maščuje smrt svoje ljubezni, ki so jo Angleži leta 1945 izročili titovcem.

Sledi slika iz Tangerja v začetku vojne. Mladi Avstrijec, nemški častnik slovenskega porekla, se muči leta 1941 v tem afriškem mestu v obveščevalni službi in se tam seznanja z dunajsko družino, verjetno židovskega pokolenja. Po povratku v Celovec poroča svojemu predstojniku in pisatelj se potrudi, da na nekaj straneh oriše znane napete osebne odnose med oblastiteljnimi in koristilovskimi predstavniki nacistične vlade in njihovimi podrejenimi. Isti nemški častnik, Klanet po imenu,

nastopi pozneje še enkrat v pripovedi in pripelje dunajsko družino na mejo italijansko-nemške zasedbene cone, kjer jo Stane, poglavitna oseba v povesti, spremi na italijansko stran.

Nekaj skopih strani pokaže Staneta v vojaški suknji ob nemškem napadu na Jugoslavijo, zatem slika daljše poglavje začetke sovražne okupacije in razgovore v gostilni, ki nakazujejo kasnejše razplete državljanske vojne. Še nekaj odstavkov posvečenih Stanetovemu mrtvemu bratu, ki je bil ubit kot talec po nemškem sistemu „petdeset za enega“, potem pa postane Stane partizan. Ko spozna brezobzirno in krivično nasilje komunistične vojske, odide k domobrancem.

Poglavje, ki opisuje partizansko četo, mi je vzbudilo posebno zanimanje. Knjiga nosi na uvodni strani pombo, da je delo novela in da so imena, osebe in kraji izmišljeni. A tam nastopa s polnim imenom Lojze Bavdaž, prav tako močan in odločen, kot je bil resnični Lojze Bavdaž, naš bariloški sovaščan. Znano je, da je ta poznejši četniški „ataman“ zapustil partizane, ko je dobil povelje, da likvidira celo kmečko družino, ki je partizane zmeraj lepo sprejela. V knjigi opisani dogodek je torej povsem podoben resnici, kot tudi drugi detajli povesti. Zanimivo je, da nosi divjaški partizanski komandant ime Gad, prav kot je nazval Zorko Simič poglavitnega komunističnega v svoji drami „Zgodaj dopolnjena mladost“. To dramo so svoj čas v Kanadi igrali.

Iz časa okupacije ni navedenih dosti podrobnosti. Partizanski napad na italijansko kolono sliči znani zasedi v Jelendolu pri Ribnici. Seveda pa je od nekega drugega vzeta spomladanska poplava doline in zgodba obeh otrok, ki iščeta po poplavljenih travnikih polže, pa naletita na mrtva trupla. Omenjene so italijanske racije, odvažanje ljudi v internacijo, potem pa preskoči pisec vso dobo nemške vlade v Ljubljani in začenja z begom čez Ljubelj. Zadnja poglavja knjige: Vetrinje, vojska brez

orožja, ki se vedno nastopa v vojaških ednicah, angleška prevara in nesrečna zaupljivost beguncev. Stane ubeži iz tovarnjaka in opazuje izročanje na železniški postaji Predgorje (Maria Elend), hiti v Vetrinje, se javi na povečanju in poroča, kaj je videl. Poveljnik se odpravi na angleško komando in dobi „častno besedo angleškega oficirja“, da gredo transporti v Italijo. Tako se izročanje nadaljuje.

Zadnji dve strani dramatično zaključujeta žalostno dobo. V kmečki vasiči gresta dva fantiča zvonit za praznik, pa ju rdeči ubijejo in ju zvečer mati pokopava.

Besedilo knjige si prizadeva bleščati v literarnem slogu. Vsaka slika je natančno izdelana, včasih skoraj preveč, in dostikrat s prilivom dramatičnosti. Pokrajinski opisi, bodisi v goratih predelih ali na morju so lepo podani. Malce me moti, da so v kratki noveli številne strani posvečene razmeroma razvlečenim opisom športnih iger (golf, kriket, tenis, itd.). Verjetno pa bodo prav te strani povprečnega severnoameriškega bralca pritegnile. Menim tudi, da je izrazoslovje pretirano izbrano. Človek, ki prebira v angleščini samo revije in časopise, zadene v tem spisu na neverjetno količino povsem neznanih besed, marsikatero še v angleškem slovarju nisem našel. Medtem pa bo za čitatelje angleškega jezika knjiga včasih nerodna, ker prinaša besede in stavke v španščini, nemščini, italijanščini, slovenščini in srbohrvaščini. Na nekaj straneh najdemo citirane celo latinske izreke, ki pa so prevedeni v angleščino.

Ne vem, če so v angleščini izšle še druge knjige, ki osvetlujejo našo tragično zgodovino. Ker pa je celo v slovenščini stvarno zgodovinske pomanjkljivo — režimskih zgodovinskih itak ne moremo smatrati kot resnično zgodovinska dela — je torej pozdraviti Ambrozicjev prispevek, saj čeprav je noveliran, pravilno predstavlja dogodek izpred petdesetih let.

V. Arko

ŠKOFOVA BESEDA SOBROTOM

„Njihov odhod je veljal za nesrečo... oni pa so v miru“ (Mdr 3,3)

Te dni bo izšla knjiga o duhovnikih, redovnikih in bogoslovcih, ki so umrli nasilne smrti v vojnih in povojnih letih 1940-1962. Kaj nam duhovnikom danes pomeni obujanje teh težkih spominov?

V tistih časih so nekateri pod vplivom propagande te žrtve obsojali, nekateri jih obsojajo še danes. Ali naj sodba nad njimi visi za vse čase? Takrat se je bilo treba hitro odločiti. Večini duhovnikov je bila izbira jasna. Poznali so nauk Cerkve, zlasti papeške okrožnice. Poročila iz Rusije so povedala, kaj čaka narode, če bo zmagal komunizem. Dušni pastirji so se čutili odgovorne za to, kakšno pot bodo pokazali ljudstvu. Skupaj s škofom Gregorijem Rožmanom so pokazali pot Cerkve, pot resnice. Zato jih je bilo treba utišati in odstraniti. Nekateri so bili mučeni in umorjeni, ker so organizirali odpor. Za mnoge je bilo dovolj, da se niso dali premotiti. Povojna leta so pokazala, zakaj pastirji niso mogli molčati in da so bila svarila Cerkve utemeljena.

Ne moremo reči, da je bilo vse brez sence in brez napak. Vendar pa ima njihovo življenje, delo in žrtev veliko vrednost, ker so pravi čas spoznali napačno pot, pred katero so hoteli obvarovati svoj narod. Med njimi so prav gotovo tudi svetniške osebnosti - že po njihovem duhovniškem življenju, nato pa še po mučeništvu. Njihov „greh“ je bil pač v tem, da zaradi vere niso mogli odobravati, kar se je takrat dogajalo.

Knjiga o duhovniških žrtvah nam ohranja njihovo pričevanje z besedo, trpljenjem in smrtjo. Ta pričevanja dostikrat dosejajo, kar nam sporočajo Martirologiji prvih krščanskih stoletij. Nam in prihodnjim rodovom naj ta knjiga pomaga razumeti težke čase tistih let. Pomaga naj nam, da spoznamo resnične razloge, zakaj so morali umreti.

Iz knjige modrosti moremo nanje obračati besede: „Duše pravičnih so v božji roki... Bog jih je preizkusil in našel, da so njega vredni“ (Mdr 3). Priporočajmo se jim. Posebej jim priporočajmo naš narod, da bi vedno spoznaval resnico in se zanj odločal.

Martirologiji niso klic k sovraštvu, ampak sporočilo o veri, zvestobi in ljubezni do Boga, ki je bila tako močna, da je sprejemala tudi mučeništvo. Ta namen naj izpolnjuje tudi knjiga o mučenih duhovnikih, redovnikih in bogoslovcih.

Jožef Kvas
Ljubljanski pomožni škof

Introducing
**SLOVENIA
AND
SLOVENIAN AMERICANS**

by Edward Gobetz, Ph.D.

© Slovenian Research Center of America, Inc.
29227 Eddy Road
Willoughby Hills, Ohio 44092

Published as one of its Centennial Public Service
Projects by:

American Slovenian Catholic Union (KSKJ)
2439 Glenwood Ave.
Joliet, Illinois 60435

1894 - 1994

TORONTČAN G. BLAŽ POTOČNIK
PREJEL DR. TISCHLERJEVO NAGRADO

Krščanska kulturna zveza in Narodni svet koroških Slovencev je letos ob priliki šeste Einspielerjeve - dr Tischlerjeve nagrade dal priznanje g. BLAŽU POTOČNIKU "za osebne zasluge, predvsem za Mohorjevo, pa tudi kot reprezentantu za vse tiste Slovence, ki so morali po letu 1945 po nedolžnem zapustiti domovino in so bili skozi desetletja po krivičnem izpostavljeni obrekovanju in sramotanju." Kulturnemu delavcu iz Toronta iskreno čestitamo!

Nagrado je prejel tudi dr. Artur Rossbacher, bivši notar v Borovljah in sedaj predsednik Kluba Tre Popoli, ki si prizadeva za izboljšanje sosedskih odnosov na stičišču treh narodov v prostoru Alpe-Adria.

Klub Tre Popoli je imel svoje srečanje tudi na sv. Višarjah, ki so, po mnenju mnogih, božja pot Evrope.

Lani je v Sloveniji izšlo 2440 knjig

Leta 1993 je v Sloveniji izšlo 2440 knjig oz. del (naslovov), kar je za 14,2 odstotka več kot leto poprej. Najštevilnejše so bile knjige iz skupine družbene vede (24 odstotkov), nato iz skupine leposlovje, literarne vede (19,5 odstotka) ter iz skupine uporabna znanost, medicina, tehnika (17,2 odstotka).

Izvirnih slovenskih del je bilo 1547 (63,4 odstotka), prevedenih pa 893 (36,6 odstotka). Največ izvirnih slovenskih del je bilo v skupini družbene vede (453 del ali 29,3 odstotka od vseh izdanih del), največ prevedenih del pa je bilo v skupini leposlovje in literarne vede (198 del ali 22,2 odstotka od vseh prevedenih del). Vendar je bilo samo leposlovje večinoma izvorno slovensko (289 del ali 65,1 odstotka vsega leposlovja), 155 del ali 34,9 odstotka vsega leposlovja so bili prevodi, večinoma iz angleške in ameriške jezikovne skupine (57 naslovov) ter nemške (23 naslovov) in francoske (14 naslovov) književnosti, podobno kot prejšnja leta. Večina prevedenega leposlovja so bili romani (53 naslovov).

V letu 1993 so založbe, časopisni in drugi zavodi ter organizacije izdali 800 časnikov in časopisov (periodičnih publikacij), kar je za 24,8 odstotka več kot 1992 leta. Največ periodičnih publikacij je bilo iz skupine družbene vede (223 naslovov ali 27,9 odstotka), nato sledijo publikacije iz splošne skupine (180 naslovov ali 22,5 odstotka), nato iz skupine uporabna znanost, medicina, tehnika (140 naslovov ali 17,5 odstotka) itd. (STA)

NE BOJTE SE;

UPAJTE!

Cena v prednaročilu: 3.680 SIT.
Po izidu, 20. novembra letos, bo cena knjige 4.180 SIT.
Vaš prihranek je 500 SIT!

POHITITE Z NAROČILOM!
ENOSTAVNO NAROČANJE
PO POŠTI IN TELEFONU

061/ 140 24 07,
KI VAM JE NA VOLJO 24 UR NA DAN

NJEGOVA SVETOST PAPEŽ JANEZ PAVEL II.:

NA PRAGU UPANJA

V knjigo, ki so jo povsod po svetu že pred izidom razglasili za veliko uspešnico, papež Janez Pavel II. po petnajstih letih svojega papeževanja odgovarja na temeljna vprašanja človekovega življenja, kakor jih doživlja kot posameznik - kristjan in hkrati kot božji namestnik na zemlji.

Papež v 35 poglavjih z velikim žarom in prepričanjem vernika razmišlja:

- o obstoju Boga,
- o človekovem dostojanstvu
- o trpljenju, zlu in upanju,
- o odrešenju in večnem življenju,
- o razmerju katoliške vere z drugimi religijami,
- o žgočih problemih človeštva, kot so lakota, vojne in revščina.

V knjigi NA PRAGU UPANJA papež obširno odgovarja na 35 vprašanj italijanskega novinarja Vittoria Messorija, ki je želel narediti prvi intervju s papežem. Papež Janez Pavel II. je sodelovanje v intervjuju za italijansko televizijo tik pred snemanjem odpovedal, odgovori na zastavljena

vprašanja pa so se razšli v eseje, v katerih so teološke resnice in premislek o njih podani v poljudni, vsakomur dostopni obliki. Temeljno sporočilo, ki veje skozi njegove odgovore, je: "Ne bojte; upajte."

Knjiga NA PRAGU UPANJA je torej zanimiva za najširše - verujoče in neverujoče - občinstvo, hkrati, pa tudi za vaticanologe, saj se je prvič zgodilo, da papež na tak način odgovarja na vprašanja.

Gotovo ste med tistimi, ki jih zanima, kaj in kako o temeljnih človekovega bivanja in njegove vere razmišlja Karel Wojtyła, priljubljeni, vendar za mnoge tudi kontradiktorni papež Janez Pavel II., nedvomno ena največjih moralnih avtoritet današnjega sveta.

Knjigo NA PRAGU UPANJA prevajajo v več kot 30 jezikov. Predgovor k slovenskemu prevodu (izid 20. novembra letos) je napisal ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar.

Petinsedemdeset let ljubljske univerze

Nekaj zgodovine slovenskega visokega šolstva
od daljnega 16. stoletja do lastne univerze 1919

V tem tednu bo Univerza v Ljubljani slovesno proslavila tričetrst stoletja svojega delovanja, od tega je bila večino časa edina slovenska univerza. Tak jubilej je priložnost za pogled v zgodovino te institucije in tudi še precej daljšo zgodovino slovenskega visokega šolstva.

Jezuiti so prišli v Ljubljano leta 1597 in takoj pričeli z gimnazijo, prva visokošolska predavanja pa so se začela leta 1619 - leta 1633 so postala predavanja redna in od tedaj je imela Ljubljana stalen visokošolski študij. Do 1704 samo teološkega, takrat pa so se pričela tudi visokošolska predavanja iz logike, v naslednjih letih pa še iz fizike, metafizike in matematike. To je že pomenilo popoln triletni študij, kakor je bil v navadi na tedanjih filozofskih fakultetah (filozofija je bila tedaj bodisi samostojen študij bodisi nekak uvodni študij, potreben pred vpisom na teološko, medicinsko ali pravno fakulteto). Leta 1725 je bilo v Ljubljani skupno 221 študentov.

Leta 1773 je jezuitske šole prevzela država, deset let kasneje je bila ukinjena ljubljanska teologija, ker je cesar Jožef II. združil teološki študij v Gradcu. Dve leti kasneje je ukinil še filozofijo. Tako je tri leta (od 1785 do 1788) ostal v Ljubljani samo medicinsko-kirurški študij. Kranjska dežela se je zavzela za obnovo filozofskega študija. Leta 1788 so obnovili filozofskega, 1791 pa tudi teološkega. Ljubljanski licej je tako znova zaživel in se po požaru starega jezuitskega kolegija pri Šentjakobu leta 1774 preselil v dotodanji frančiškanski samostan na sedanjem Vodnikovem trgu (poslopje so podrl po velikem ljubljanskem potresu).

Veliko spremembo je prinesla doba Ilirskih provinc. S šolskim letom 1810/11 so v Ljubljani začele delati tako imenovane »centralne šole«, prava univerza, ki je imela pravico podeljevati naslove, s študijskimi smermi za zdravnike, kirurge, inženirje-arhitekto, pravnike in teologe. Študentov je bilo 300, učilo pa jih je 11 profesorjev. Avstrijci so pridobitve ukinili in v okviru liceja je ostal samo dveletni filozofski, štiriletni teološki in medicinsko-kirurški študij. Na filozofiji so med neobveznimi predmeti uvedli tudi slovensčino, poskusi uvedbe pravnega študija pa niso uspeli. Leta 1848 se je v Avstriji začela reforma univerz in liceje so odpravili. Filozofski študij so preselili v gimnazije, ki so jih podajali za dve leti. Univerze so v 19. stoletju postale podobne temu, kar so sedaj, dobile so avtonomijo in velik ugled. Toda to je prizadelo Slovence, ki so po letu 1849 obdržali samo še teološki študij kot škofjski učni zavod.

Boj za slovensko univerzo se je močno razmahnil v času tabarov, zlasti pa ob koncu 19. stoletja, ko so se v Avstriji zaostriala narodna nasprotja. Leta 1898 je kranjski deželni zbor zahteval ustanovitev univerze s filozofsko, pravno in teološko fakulteto, ustanovil je univerzitetni sklad in razpisal dve stipendiji za študij bodočih profesorjev ljubljanske univerze. Bodočo univerzo so sklenili poimenovati po cesarju Francu Jožefu, da bi jo avstrijska oblast lažje sprejela - iz enakih razlogov so jo 30 let kasneje poimenovali po kralju Aleksandru.

V zadnjem letu I. svetovne vojne, 23. novembra 1918, je bil na ljubljanskem magistratu sestanek, ki sta ga sklicala župan Tavčar in filozof Mihajlo Rostohar, udeležili pa so se ga še mnogi znanstveniki in drugi razumniki slovenskega rodu. Sklenili so, da bo vseučiliška komisija, ki jo je vodil dr. Danilo Majaron, pripravila ustanovitev slovenske univerze (sprva so jo načrtovali v okviru zagrebške, a leta 1919 je prevladal načrt ljubljanske univerze). Marca 1919 so izdelali načrte za organizacijo fakultet in predlagali prve profesorje. Maja so se začeli tehniški visokošolski tečajji - dejansko začetek univerzitetnega študija pred ustanovitvijo univerze, 30. junija pa je nova vlada sprejela načrt o novi univerzi; 16. julija je bil sprejet v začasnem narodnem predstavništvu, 23. julija ga je podpisal regent.

Ustanovili so 5 fakultet - teološko, pravno, filozofsko, tehniško in medicinsko, univerza pa je dobila ime »Univerza kraljevstva SHS v Ljubljani«, 31. avgusta 1919 je bilo s kraljevo odločbo imenovanih prvih 18 profesorjev, 18. septembra so začeli vsi redni profesorji delati kot univerzitetni svet, ki je nekaj časa vodil vse zadeve fakultet. 12. novembra so izvolili prvega rektorja in dekane, 15. novembra se je začel vpis, decembra pa predavanja. Deželna vlada je prepustila univerzi deželni dvorec - današnji sedež univerze na Kongresnem trgu. J. K.

SLOVENIA DISCOVERING OF A EUROPEAN NATION

Kako predstaviti Slovenijo domačinu in tujcu? Tako se je zastavljalo vprašanje, na katerega je bilo treba odgovoriti pri novi izdaji knjige o domovini Sloveniji; knjige, ki ne bo ponavljala starih, že stokrat prepisanih trditvev o "ubogem", "tlačnem" in večno "zasužnjem" Slovencu, ki naj ga vedno kdo odrešuje: slovanstvo, jugoslovanstvo, pa socializem ali komunizem, in kdo ve še kdo.

Novo delo, ki ga je založba Jutro nameravala izdati, naj bi Slovence predstavilo svetu v izvorni podobi, kot narod s staro državnostjo, bogato kulturo, duhovnostjo, doživetji, z lepoto svoje domačije. Nalogo za sestavo tega dela je prevzel dr. Jožko Šavli; nastalo je, še zlasti ob spodbujanju zastopnika založbe Radivoja Humarja, edinstveno delo o Sloveniji, ki mu ne najdemo primerjave.

Predstavitev Slovenije temelji na zgodovinski podlagi. Prikazana je na kratko slovenska zgodovina od začetkov do danes. Vmes si sledijo vsakovrstni sestavki iz življenja našega naroda, predstavljeni v povsem drugačni podobi, ko smo je bili doslej vajeni.

Ali se ne spomnimo npr. še iz šole, ko navajajo, da so koroški vitezi pozdravili pevca Ulrika Liechtensteina s pozdravom: "Buge vas prime grahva Venus" (Bog vas sprejmi, kraljeva Venera), ko je preoblečen v Venero leta 1227 došel na Koroško? To pomeni, da je bilo takratno viteštvo v naših deželah slovensko. Da ne govorimo potem o vladarskih simbolih, kot je npr. znameniti Slovenski klobuk, pa o bogato izrezanih vladarskih pečatih; rožnatih pečatih, značilnih samo za karantanske dežele... Pa slovenska obramba pred Turki, ki je reševala Evropo, itd..

In ko Valvasor poroča o slovenski zemlji, omenja lov na polhe. Še danes obstaja, in nima primere na svetu (Dormice Hunt). Pa o Ustoličevanju, Poklanjanju, pa o Napoleonu, in v tistem času o Baragi, ki je šel med Indijance. In nekaj o simbolu Rdečega nageljna, pa o slovenskem bančništvu, itd., itd. Povsod prisotna misel o slovenski državnosti, ki se je ohranjala skozi vso Avstrijo. To je tisto odkritje, ki nam ga je skrivala bodisi nemškutarska kot panslovenska oz. jugoslovenska stran.

Knjiga je večjega obsega oz. velikosti, vendar ima nad 200 strani in nad 150 izbranih slik: od slovenskih državnih simbolov in zemljevidov do vsega, kar je pomembno za slovensko kulturo in zgodovino. Okvirna cena znaša 25 Kan.\$ in mogoče kak dolar za poštino. Tako za slovensko kot za angleško izdajo.

Obe knjigi sta skoraj enaki. Angleška izdaja ima vložek iz romana J. Jurčiča o Juriju Kozjaku. Slovenska izdaja pa ima ob kocu poglavje o grboslovju, ki pri Slovencih doslej ni obstajalo.

Obenem pa izide še tretja knjiga istega pisca z naslovom SLOVENSKA ZNAMENJA (cena enaka). V njej bodo ponatisnjeni sestavki o slovenskih simbolih iz Glasa Korotana, ki je izhajal na Dunaju, in iz časnika 2000 (v Ljubljani). To so študije o Slovenskem klobuku, Črnem panterju, Lipi, Rdečem nagelju, Zlatorogu, Knežjem kamnu, Vojvodskem stolu, dodan je še sestavek o Gospe Sveti kot stari Marijini podobi, pa o hišnih znamenjih in zapisi ob zlati maši Iv. Tomažiča ter ob smrti M. Bora. Slednja dva sta bila skupaj z dr. Šavlijem pobudnika študijev o naših (nejugoslovenskih) prednikih Venetih, kar je dokraja pretreslo jugoslovensko idejo.

Sosedna fara Negove,
rojstnega kraja Mirka
Geratica.

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE
in SREČNO ter ZDRAVO NOVO LETO

Vam želi

Stan Klemencic
PRESIDENT

STAN KLEMENCIC BUILDER LTD.

499 DUNDAS ST. WEST
P.O. BOX 506
TRENTON, ONT.
KBV 5R6

PH. 1 (613)
1 (613)

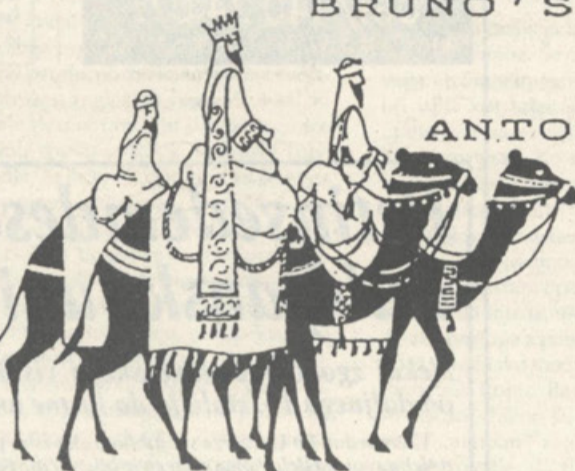
392-7839 OFFICE
392-1976 HOME

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN
SREČNO NOVO LETO
VAM ŽELITA

BRUNO'S FINE FOODS
IN
ANTON BAVDEK

Imamo vedno sveže meso, okusno prekajeno meso, in klobase, tudi krvavice. Priporočamo se, če pripravljate gostije, bankete, ali slično. Dostavljamo na dom brezplačno. Po zelo ugodnih cenah Vam postrežemo kar v štirih trgovinah:

VESEL BOŽIČ IN
SREČNO NOVO LETO

KUKS'

GINSENG
(Panax quinquefolium)

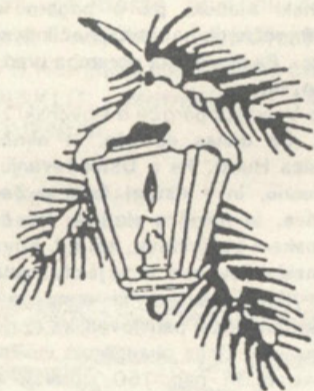
FARM

Planina Ranch
Muskoka, Canada

438-8387

2055 AVENUE ROAD
JUŽNO OD WILSON AVENUE
Tel.: (416) 481-5560

ZAMBIJSKI MISIJONARJI

VOŠČIMO VSEM PRIJATELJEM MISIJONOV
IN NJIH DOBROTNIKOM

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ IN MILOSTI POLNO
NOVO LETO

Blagoslovljen Božič
in
uspešno Novo leto

želi vsem delavcem in znancem

GRADBENO PODJETJE

Jože Kastelic Ltd.

770 BROWNS LINE, Toronto, Ont.,
M8W 3W2 • 255-2085

Blagoslovljene božične praznike
in srečno Novo leto

želi

Marko Jomnik
Creative Director

Marko

MARKO CREATIVE PRODUCTIONS INC.
101 DUNCAN MILL RD. SUITE 104, DON MILLS, ONTARIO M3B 1Z3
TEL. (416) 449-8113 FAX (416) 449-8789

*Blagoslovljene
božične praznike
in milosti polno Novo leto 1995
želi vsem Slovincem Blaž Potočnik
z družino.*

POGAČAR REALTY LIMITED

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN ZDRAVO NOVO LETO

ŽELITA VSEM KLIJENTOM IN PRIJATELJEM
IN
SE ŠE V NAPREJ PRIPOROČATA

EMA IN JOŽE POGAČAR

*VSO POLNOST BLAGOSLOVA BOŽIČNE NOČI
TER SREČNO, ZDRAVO IN USPEHOV POLNO
NOVO LETO*

želi vsem prijateljem in znancem
JOE JEREB CONSTRUCTION LTD.
1460 Venta Ave., Mississauga, Ontario
L4X 1E1
Tel: (905) 848 - 5731

VSEM PRIJATELJEM IN SODELAVCEM ŽELIMO
PRIJETNE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN SREČNO NOVO LETO

SLOVENSKO KANADSKI
SVET

ABC Fire Door Testing & Manufacturing Ltd.

OBILO BLAGOSLOVA ZA BOŽIČ, ZDRAVJA IN SREČE V
NOVEM LETU ŽELI VSEM SORODNIKOM, PRIJATELJEM

IN ZNANCEM

DRUŽINA LUDVIK STAJAN Tel.: 891-1680 Fax: 891-1630
920 LAKESHORE RD. E. MISSISSAUGA, ONTARIO L5E 1E1

(New Tech Iron Works Inc.)

Blagoslovljene božične praznike
in
vso srečo v Novem letu želi
in se priporoča

IZIDOR ČIMPRČ Z DRUŽINO
606 Rivermede Rd., Unit 13 CONCORD, ONT.
(905) 738-1989

Obilo blagoslova za Božic
ter zdravja - miru - zadovoljstva
ter uspehov polno Novo Leto želi
vsem čitateljem
"SLOVENSKE DRŽAVE"
Prvoboriteljice Neodvisne
Suverene in Mednarodno Priznane
Republike Slovenije
Enako tudi vsem
sorodnikom - prijateljem in znancem
Družina Grakalič iz Brežic:
Primarij Dr. Vesna
Profesor Jurica
Marin - Ljubljanska Univerza
Ivana - Duquesne University
Pittsburgh - PA - USA

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE IN
SREČNO NOVO LETO
ŽELITA VSEM PRIJATELJEM IN ZNANCEM
Vojko in Slavka Dr. Bratina

Prijetne božične praznike in
blagoslovljeno Novo leto
želita Tone in Violet Seljak
vsem znancem in prijateljem.

Glass
Mirrors
Store Fronts
Curtain Wall
Supplier and installers
24-Hour Service
RENÉ VLAHOVIČ
(416) 749-2777

vošči vesel Božič
in
srečno
Novo leto

Albion

Vesel Božič in zadovoljno novo leto
želi
Somišljeniki slovenske državne ideje v
Clevelandu, USA.

Vesel Božič in zadovoljno novo leto
ŽELI
SLOVENSKA NARODNA ZVEZA V AMERIKI
CHICAGO, ILL.

Voščila za BOŽIČ in NOVO LETO
Ier-najboljše želje za uresničenje slovenskih
ciljev pošiljajo somišljenikom v Sloveniji in po
svetu prijatelji v Washingtonu.

Vesel Božič in
zadovoljno Novo leto

SLOVENSKA NARODNA ZVEZA V
KANADI

Prijeten Božič in srečno Novo leto
želijo vsem znancem in prijateljem
Zdenka Zakšek in
Tom in Eva Lagan

BLAGOSLOVA ZA LEP BOŽIČ,
V NOVEM LETU PA ZDRAVJA, ZADOVOLJSTVA
IN MIRU ŽELIVA

VSEM PRIJATELJEM IN ZNANCIEM PO SVETU
IN DOMA

Riko in Francka Zierfeld

Andrej Markeš

odvetnik in notar

želi božičnega miru

in blagoslova v Novem letu

BEACH HEPBURN

36 Toronto St., Suit 1000

Toronto, Ont. Canada M5C 2C5, Tel. (416) 350-3655

EMILIAN

JEWELLERY LIMITED

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO

ŽELITA DRUŽINI:

EMIL IN STEVEN SLOKAR

1964 Wilson Ave. pri Keelo 638-1888

1700 Wilson Ave. pri Janc 249-3240

Nova lokacija:

2225 Erin Mills Parkway,
EATON's Sheridan Place, Mississauga,
Tel. 855-2477

KOMPAS EXPRESS

Slovenska Potniška Agencija

741 Bloor St. W.

Toronto Ont. M6G 1K8

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE

in SREČNO NOVO LETO

želi vsem Slovincem

Peter Urbanc
Dr. Karel Žužek
Tel.: 334-8891

BLAGOSLOV BOŽIČNE NOČI

in
SREČNO NOVO LETO

svojim članom in prijateljem ter vsem Slovincem,
ki so dobre volje, v domovini in po svetu.

želi

GLAVNI ODBOR IN KRAJEVNI ODBOR

Z. S. P. B. „TABOR“ v Torontu

Blagoslovljen Božič in uspeha polno
Novo leto želi prijateljem po vsem svetu

DRUŽINA
PETER PAVLIN

Vesel Božič in srečno Novo Leto

želi
vsem prijateljem in znancem

DRUŽINA PEPEVNAK

Odlome iz dr. Pleskoviće-
vega članka v Sobotnem
Branju, 3. dec. 1994.

Zapuščina marksizma

Za zlom marksizma v praksi ni krivo, kot mnogi še vedno trdijo, napačno uvajanje dobrih namenov. Temeljna napaka socializma, temelječega na marksistični ideologiji, je, da pojmuje posameznika le kot majhen, zamenljiv del družbenega organizma. Kot tak je posameznik v socializmu odvisen le od družbenega ustroja in tistih, ki ga nadzirajo. Ta zgrešena zamisel posamezniku ne odreka le njegovega dostojanstva, ampak mu prav tako ne dopušča možnosti za svobodno izbiro in uveljavitev lastne pobude pri iskanju sredstev za preživetje. Odrekanje temeljnih svoboščin (vključno s pravico do lastnine), ki so del človekove narave, je delovne ljudi pripeljalo do tega, da so zavrgli ideologijo diktature proletariata. Pri tem je pomembno, da so zavrgli diktaturo proletariata, čeprav naj bi ta govorila v njihovem imenu. Ljudje so končno spoznali, da je bila ta ideologija v resnici le izgovor za koncentracijo moči v rokah majhne samozvane elite, ki ni niti razumela niti zastopala njihovih dejanskih gospodarskih, političnih in duhovnih težej.

Temeljni razlog za propad komunizma je bilo popolnoma zgrešeno razumevanje družbe in gospodarstva. Delitev družbe na kapitaliste in delavce je morda načelno ustrezala razmeram devetnajstega stoletja. V moderni industrijski družbi pa je taka delitev popolnoma nesmiselna. Marksistična analiza je s kapitalom pojmovala samo fizični kapital - stroje, zgradbe in podobno. Moderna gospodarstva pa so osnovana na popolnoma novem konceptu slovenskega kapitala, ki je nastal s silovitimi razmahom izobraževanja in tehnološkega napredka industrijskih družb. Bistvo človeškega kapitala je produktivno znanje in sposobnost posameznika. Po mnenju nekaterih ekonomistov (Houthakker, 1992) je danes človeški kapital pomembnejši od fizičnega kapitala. Kot tak je človeški kapital neločljivi del znanja in talentov ljudi in torej povsem njihova last. Poleg tega je čedalje več delavcev v razvitih industrijskih družbah, ki so lastniki fizičnega kapitala. Delavci so lastniki fi-

V nasprotju s komunizmom je demokratičnemu kapitalizmu uspelo ohraniti njegovi temeljni vrednoti: pravico posameznika do svobode in zasebne lastnine ter doseči njegov glavni cilj, visok življenjski standard. Demokratični kapitalizem je dosegel obudovanja vredno gospodarsko rast in dvig blaginje ter hkrati ohranil socialni mir in politični red. Težave prehodnih gospodarstev, ki segajo od pravnih škandalov do korupcije, niso posledica delovanja pravil in vrednot tržnega gospodarstva. Nasprotno, so posledica odsotnosti institucij, ki so potrebne za nemoteno delovanje tržnega gospodarstva. Izkušnje kažejo, da je tržno gospodarstvo kljub nepopolnosti (popolna družbena ureditev je po besedah enciklike Centesimus annus, 1991, neustvarljiva) praviloma zmožno učinkovito izdelovati blago in ponuditi storitve. Sodobna demokratična družba se je prav tako zmožna (seveda spet ne v najpopolnejši obliki), spopasti z etičnimi vprašanji, kot je na primer razdelitev dohodka. Vzrok za sedanje težave prehodnih gospodarstev torej niso pomanjkljivosti tržnega gospodarstva, temveč počasnost uvajanja gospodarskih reform, odsotnost potrebnih pravnih institucij in neizvajanje ekonomskih in drugih zakonov ter predpisov.

Pričujoča razprava je zasnovana tako: le: po pregledu poglobljenih vzrokov za propad komunizma oriše temeljna načela tržnega gospodarstva ter vlogo države. Sledi obravnava etike in morale, ki sta značilni za razvita tržna gospodarstva. Zadnji del oriše naloge, cilje in težave gospodarstev na prehodu ter sklene, da imajo upanje na uspeh le tista gospodarstva, ki bodo hitro sprejela pravila in vrednote modernih industrijskih družb.

(iskovna poročila dr. P. Urbanc)

evolucija. Kacin pripravila veliko pa do v spomin znače nad nacizmom Slove 1911. Na javni tribuni bodo borci iz let 1941/45. Ali jim to ču misli, da so oni zokli samo donaco opozicijo ne pa Nem sev, kaj spaklo? Ali se bodo te parade ves udeležili Anglezji, Amerikanci, Francozi, sodec po Norwandiji, komaj. favezniki so iseli dva cilja znago nad nacizem in demokratizacijo. Ta zadnja le tudi po zaslugi borcev leta 1945 tamrav Sloveniji za dolgi 46 let. Nekaj ritike se je pojavilo v nasem casopisu ilicno se neki F. Nacic (Slov. B. X.) zgraza ud proslavo obletnice zbora slov. pravni ov v Suhorju 10/1 okt. 1943. Nastava vsa "dejanja" teh pravnikov, precizno, krono- sko. Slovensko pravosodje so potisnili v priativnost, barbarstvo srednjega veka.

1908ce, spaninska obeleznja rastjoja. 4. Lajnah nad Carlsnem so postavili upelico posvecano zrtvam na Cerkl larskem. Krasen spomenik v Zireh. 164 nastatih. Za 15 donacini niso kovilili. Ostali bodo zapisani kriku zeme in tolecini rezane serti.

Alijaki revolucionarji. Vida Tomcic se bori z druzinskimi problemi. Sin je po umoru neke deklice v Tivoli sel v Svico, sedaj je dona. Lidija Bentjurt in Kidriceva niso vec pri sebi. Kardelj, v nasprotju z dru gim, niso nagrabili promoznja. Za Kidricev spomenik iscejo novo mesto. Edino pravo je muzej novo lucije.

Zadovoljen božič
in
veselo Novo leto
želi

ANSAMBEL KARAVAN

KLIČITE ANDREJA PAHULJE TEL. 255-4502
80-13th STREET, TORONTO, ONTARIO M8V 3H6

Blagoslovljene božične
praznike in
mirno, zdravo Novo leto

želi vsem znancem in
prijateljem po svetu

DRUŽINA AUGUŠTIN KUK

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
in SREČNO NOVO LETO

želita

VSEM PRIJATELJEM
IN SOMIŠLJENIKOM

UREDNIŠTVO IN UPRAVA S.D.

Blagoslovljene božične praznike
in srečno Novo leto
želi
vsem prijateljem in znancem

J. W. PLATNAR
PLUMBING AND HEATING INC.
Residential - Commercial - Industrial

43 Algie Avenue
TORONTO, ONTARIO
M8Z 5J9

(416) 255-6144

Metro Licence PH 309

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO
želi
vsem prijateljem in znancem

JOSE OSANA
CANADIAN
ACADEMY OF
MUSICAL SCIENCES
AND ARTS

731 Brown's Line,
Toronto

Tel.: 259-9182 — 255-3550

Lastnika: Frank in Paul Tomšič

BLAGOSLOV BOŽIČNE
NOCI

in
SREČNO NOVO LETO
želi

1574 The Queensway & Atomic Ave.

Tel.: 255-1498

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ

IN VESELJA IN ZDRAVJA POLNO NOVO LETO
ŽELIJO VSEM PRIJATELJEM IN ZNANCIEM
PO SVETU

JOŽICA IN RUDI MERC in
BLANKA IN MARJAN TONKLI

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ

in
ZADOVOLJNO NOVO LETO
želi

vsem prijateljem in znancem
DRUŽINA L. JAMNIK

Blagoslovljene božične praznike
in srečno ter zdravo Novo leto

želi družina

ŠUŠTERŠIČ,
Grimsby, Ontario

ALDERWOOD MEAT MARKET

ŽELI SVOJIM ODJEMALCEM, PRIJATELJEM IN VSEM ROJAKOM
BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE IN USPEŠNO, SREČNO
NOVO LETO 1995.

VSEM ZADOVOLJNIM ODJEMALCEM SE V NADALJE PRIPOROČA
DRUŽINA IVAN KODRIČ Z USLEŽBENCI

Blagoslovene božične praznike
in srečno ter uspešno Novo leto
želi

MIKE (MARJAN) VALANTIČ Z DRUŽINO

HRANILNICA IN POSOJILNICA

SLOVENIA

Parishes Credit Union

Vam želi

37 Years of Service

Vesel Božič in blagoslovljeno Novo Leto 1995

To serve you even better in 1995 we have extended the office hours at all three locations.

725 Brown's Line, Etobicoke, Ontario M8W 3V7 Tel: 416 255-1742 Fax: 416 255 3871

Monday, Tuesday, Wednesday...9:30 a.m. - 4:00 p.m. Thursday - Friday...9:30 a.m. - 7:30 p.m. Saturday...9:00 a.m. - 12 noon.

618 Manning Ave., Toronto, Ontario M6G 2V9 Tel: 416 531-8475 Fax: 416 531-8533

Monday, Tuesday, Wednesday...9:30 a.m. - 4:00 p.m. Thursday - Friday...9:30 a.m. - 7:30 p.m. Saturday...9:00 a.m. - 12 noon.

Villa Slovenia 23 Delawana Drive, Hamilton, Ontario L8E 3N6 Tel: 905 578-7511 Fax: 905 578 5130

Thursday...3:30 p.m. - 7:30 p.m. Friday...12:30 p.m. - 7:30 p.m. Saturday...9:00 p.m. - 12 noon.

Dom Lipa, Etobicoke Ontario (For residents only)

Wednesday...3:00 p.m. - 4:00 p.m.

Blagoslovljene božične praznike Ldravja in uspeha polno novo leto vam želi

JEK SLOVENIAN CREDIT UNION

John E. Krek's Slovenian Credit Union Slovenska Hranilnica in Posojilnica Janeza E. Kreka

Canada's first Slovenian Credit Union Prva Slovenska Hranilnica in Posojilnica v Kanadi

OFFICE HOURS / URADNE URE

747 Brown's Line Etobicoke, Ontario M58 3V7 (416) 252-6527

646 Euclid Avenue Toronto, Ontario M6G 2T5 (416) 532-4746

Monday 10 am - 4 pm Tuesday 10 am - 8 pm Wednesday 10 am - 4 pm Thursday 10 am - 8 pm Friday 10 am - 8 pm Saturday 9 am - 12:30 pm

Tuesday 12 am - 8 pm Thursday 12 am - 8 pm Friday 10 am - 8 pm Saturday 10 am - 1 pm

SERVICES

Chequing Savings Term deposits RRSP RRIF Loans Mortgages Line-of-Credit MASTERCARD Banking machine card Travel Insurance Travellers Cheques

USLUGE

Čekovni račun Hranilne vloge RRSP / RRIF Hipotečna posojila Osebna posojila Kreditna karta MASTERCARD

